

Humor v detskej literatúre

Súťažná prehliadka knižničných podujatí pre deti a mládež 2013

Celoslovenská súťažná prehliadka knižničných podujatí pre deti sa čoraz viac dostáva do povedomia nielen odbornej knihovníckej verejnosti, ale i spolupracujúcich škôl, rodičov detských čitateľov, ale najmä samotných malých čitateľov. Účasť na ukázkovom podujatí „tiet knihovníčok“ z rôznych kútov Slovenska je nesporne veľkým zážitkom, ktorý deti inšpiruje k čítaniu kníh, ale najmä k pravidelným návštevám knižníc, kde sa dá hrovou formou dozvedieť o knihách a čítaní viac.

Prehliadky sa môžu zúčastniť prihlásené súťažné podujatia zodpovedajúce vekovému a tematickému zameraniu jednotlivých ročníkov, ktoré sú vyhlásené každý rok vopred v časovom predstihu. Jednotlivé podujatia hodnotí porota zložená zo zástupcov usporiadateľa, participujúcich organizácií, príp. zahraničných hostí, pedagógov či odborníkov z oblasti výchovy a vzdelávania detí a mládeže a víťaza predchádzajúceho ročníka prehliadky.

Hlavným organizátorom prehliadky je Slovenská národná knižnica a iniciátorkou i dlhoročnou koordinátorkou spisovateľka a knihovníčka Gabriela Futová.

Predchádzajúcich päť ročníkov súťažnej prehliadky knižničných podujatí pre deti založilo tradíciu stretnutí a výmeny skúseností medzi, ešte stále prevažne knihovníčkami, pracovníčkami detských oddelení knižníc na Slovensku. Prvý ročník sa konal v roku 2007 v

Prešove, kde prebiehali aj ďalšie súťažné prehliadky v rokoch 2008, 2009, 2010 a 2011. V roku 2012 sa ako partner a spoluorganizátor prehliadky predstavila Hornonitrianska knižnica v Prievidzi a v dňoch 23. – 24. septembra 2013 sa stala hostiteľom súťažnej prehliadky knižnica v Bratislave. V nových priestoroch detského centra Knižnice Bratislava-Nové Mesto na Pionierskej ulici sa zišli „deckárky“, ako sa familiárne zvyknú nazývať pracovníčky detských oddelení knižníc, aby si zasúťažili, čo je však dôležitejšie, vymenili skúsenosti a odovzdali nápady či námety, ako čo najpútavejšie zaujať detského čitateľa.

Šiesty ročník prehliadky bol tematicky zameraný na humor v beletrii pre deti. Všetky podujatia boli určené deťom z 1. stupňa základných škôl.

Prehliadka znova ukázala, že detskí knihovníci na Slovensku idú s dobou, stále využívajú nové metódy práce s knihou, čím malých čitateľov vedú k tomu, aby sa k zážitkom z podujatí dokázali vrátiť prostredníctvom kníh a hlavne vedeli, kde konkrétne knihy nájsť.

Program pozostával z jedenástich súťažných podujatí rozložených v dvoch súťažných dopoludniach. Jednotlivé podujatia hodnotila podľa vopred stanovených kritérií porota v zložení:

Víťazka minulého ročníka súťažnej prehliadky Ľuba Halamová z Krajskej knižnice Ľudovíta Štúra vo Zvolene, pani Elena Hlivová z oddelenia školstva Miestneho úradu Bratislava-Nové Mesto a Gabriela Futová zo Slovenskej národnej knižnice v Martine.

Šiesty ročník prehliadky otvorili knihovníčky Elena Šimkaninová a Jaroslava Sanetriková z Podtatranskej knižnice v Poprade. V podujatí **Ako sme s Ťukťukom ťukťukovali** (podľa knihy Petra Karpinského) predstavili deťom knihu hrovou formou hostiny všetkých možných ochorení a bacilov.

V druhom podujatí **Bola raz jedna trieda a v tej dnes varí Vendel Knedľa** sa Alena Javorková z Knižnice Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne prezliekla za kuchára Vendela Knedľa, aby si spoločne s malými čitateľmi uvarili texty z knihy. Deti kreslili rozprávkové varechy, tvorili piškótové sovy a pritom sa dozvedeli o zábavných knihách, ktoré povzbudia a potešia presne vtedy, keď to najviac treba.

Eva Janušová a Natália Malíková z Knižnice pre mládež mesta Košice ako školníčka Agneša a kohút Crescendo zaangažovali do svojho podujatia **Ako sa školníčke Agneši (ne)podarilo ukradnúť prázdniny** aj skutočných, zo škôl zapožičaných školníkov.

V roku 2012 sa ako partner a spoluorganizátor prehliadky predstavila Hornonitrianska knižnica v Prievidzi a v dňoch 23. – 24. septembra 2013 sa stala hostiteľom súťažnej prehliadky knižnica v Bratislave. V nových priestoroch detského centra Knižnice Bratislava-Nové Mesto na Pionierskej ulici sa zišli „deckárky“, ako sa familiárne zvyknú nazývať pracovníčky detských oddelení knižníc, aby si zasúťažili, čo je však dôležitejšie, vymenili skúsenosti a odovzdali nápady či námety, ako čo najpútavejšie zaujať detského čitateľa.

Šiesty ročník prehliadky bol tematicky zameraný na humor v beletrii pre deti. Všetky podujatia boli určené deťom z 1. stupňa základných škôl.

Prehliadka znova ukázala, že detskí knihovníci na Slovensku idú s dobou, stále využívajú nové metódy práce s knihou, čím malých čitateľov vedú k tomu, aby sa k zážitkom z podujatí dokázali vrátiť prostredníctvom kníh a hlavne vedeli, kde konkrétne knihy nájsť.

Albert? Emil? Horší ako čerti!!! alebo Chlapčenské čertovinky?! bol názov podujatia, ktoré predviedli Helena Dodoková a Kristína Karabinošová z Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre. Veľmi zaujímavým a vtipným spôsobom vysvetlili deťom neznáme slová a na základe knihy si mali možnosť vyskúšať rôzne druhy úsmevov a smiechov.

Božena Blaháčová a Silvia Kupcová – „deckárky“ z Hornonitrianskej knižnice v Prievidzi – sa rozhodli spropagovať v Bratislave knihu svojej regionálnej autorky Lenky Gahérovej **Tridé z 3. D**, ktorú predstavili prostredníctvom videa.

Posledné podujatie prvého dňa **Kvak a Č'up sú kamaráti** (knihy Arnolda Lobela) v podaní Vierky Némethovej a prvého súťažiaciho knihovníka Mikuláša Baňáka z bratislavskej Miestnej knižnice Petržalka zaujalo deti excelentnou reprodukciou textov knihy.

Už tradične, aby sa súťažiaci, ale aj diváci a porotcovia, trocha odreagovali, zabavili a niečo nové dozvedeli, popoludnie prvého súťažného dňa patrilo workshopu. Témy workshopov súťažných prehliadok bývajú zaujímavé, lektori (niekedy aj zahraniční), prinášajú nové podnety a námety, techniky práce s knihou a detským čitateľom.

Po workshope a krátkom voľne na zotavenie nasleduje večerný program v réžii hostiteľskej knižnice. Byť súčasťou partie detských knihovníčok a účastníkom večerných posedení je pre každého, kto mal možnosť zúčastniť sa ktoréhokoľvek ročníka prehliadky, veľkým zážitkom.

Strašidelné čítanie, hravé posedenia nad „knihovníckymi dobrotami“, nočná návšteva zámku či stretnutie pod nočnou oblohou so skutočnou astrologičkou... a ešte oveľa viac.

Hlavne však presvedčenie o tom, že byť detským knihovníkom nie je ani nudné, ani sedavé zamestnanie a vžitie predstavy o prísnych tetách v sivých plášťoch sa vôbec nezhodujú s realitou.

Po zábave však znova prichádza čas na prácu a druhý deň súťažnej prehliadky odštartovalo podujatie Vlasty Kollárovej z Levíc **Kvadakum hadakum alebo knižka za všetky drobné**. Perfektná príprava a krásne predstavenie vtipných kníh od Štefana Moravčíka ukázalo, aké možnosti dáva nielen knihovníkom, ale aj učiteľom práca s textom a ako sa aj z neoblíbených diktátov môžu stať vtipné hodiny plné zábavy, po ktorých žiaci určite nezabudnú, aké Y/I sa píše v slovách Rím a rým.

O tom, že **Čítanie je zábava**, sa snažili prvákov presvedčiť Ľubica Adámiková a Petra Motyčková z Verejnej knižnice Michala Rešetku v Trenčíne. Ich spôsob komunikácie s deťmi, zapadnutie medzi nich, pútavé čítanie a rozšírené oči detí svedčili o tom, že v Trenčíne chodia do knižnice deti radi nielen preto, že tam majú dobré knihy.

Elena Kladná z Hornozemplínskej knižnice vo Vranove nad Topľou predstavila seba ako **Analfabetu Negramotnú** od Jána Uličianskeho. V zaujímavom podanom príbehu, s použitím psychoterapeutických techník, si s deťmi vyskúšali vcítiť sa do prežívania hlavnej hrdinky.

V podujatí **Neznášam, keď ma hladkajú po hlave** podľa rovnomennej knihy Marty Hlušikovej knihovníčky Lucia Kloknerová a Tatiana Gáplovská z Miestnej knižnice Petržalka učili deti, čo je to asertivita. Téma skutočne náročná na prácu s deťmi.

Posledné podujatie patrilo Ivete Weissovej a Ivane Gelienej z Verejnej knižnice Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici. Ich **Zverinec na siedmom poschodí alebo Ako chutí mlieko** (podľa knihy Petra Gajdošíka Zverinec na siedmom poschodí) deti pobavil a zaujal natoľko, že záujem o knižku po podujatí bol väčší než počet exemplárov v knižnom fonde.

Rozhodovanie poroty bolo ako vždy neľahké. Každé podujatie malo v sebe mnoho originálnych prvkov a námětov a aj pre nesúťažiacie knihovníčky v obecnstve ponúкло inšpiráciu do ďalšej práce, upozornilo na literárne texty, s ktorými sa pracovať dá, poznáme ich, ale doteraz zostávali nepovšimnuté v regáloch knižníc.

Hlavne však poukázalo na dôležitosť ľudského faktora, osobný kontakt knihovníka s detským čitateľom, ktorý sa nedá nahraďiť žiadnou, ani tou najmodernejšou technológiou. Prijemné prostredie, úsmev, ochota a ústretovosť, milá teta knihovníčka, ochotná vypočuť radosti aj trápenia, zahrať sa, poradiť, prečítať rozprávku či pomôcť vybrať tú „správnu“ knihu k domácej úlohe alebo len tak, na voľný čas – to všetko formuje vzťah dieťaťa a jeho ďalší prístup k literatúre, čítaniu, využívaniu knižníc a práce s informáciami aj do budúcnosti.

Určiť jednoznačného víťaza je ťažké. Víťazom sú všetci knihovníci, ktorí za aktuálnych podmienok, napriek nedoceneniu profesie odovzdávajú každodenne zo seba maximum pre všetkých tých, ktorí ich služby vyhľadávajú.

Pretože ako v jednom zo svojich blogov píše Gabika Futová:

Kto sú vlastne detské knihovníčky?

1. Knihovníčky, ktoré požičiavajú detské knihy,
2. pedagogičky, ktoré v knižnici realizujú „školu hrou“ prostredníctvom detských kníh a podujatí,
3. psychologičky, ktoré dokážu deťom pomôcť, keď sa nemajú na koho obrátiť (aj prostredníctvom podujatí),
4. propagátorky čítania, ktoré deťom odporúčajú knihy na čítanie a niektoré deti presvedčia, aby čítať začali,
5. mamy, ktoré v prípade núdze poradia koleno a zašijú dieru na gatiach, prípadne rozmrazujú čitateľov,
6. výtvarníčky, ktoré si dokážu priestory svojej knižnice vyzdobiť podľa vlastných predstáv a aj rekvizity na podujatia a iné veci si vyrobia úplne samy a na kolene,
7. spisovateľky, ktoré si dokážu pripraviť perfektné scenáre podujatí, písať básničky a hrať sa so slovíčkami,
8. herečky, ktoré sa dokážu pred deťmi aj absolútne spotvoriť (ak je to potrebné),
9. študentky, ktoré sa neustále vzdelávajú a hľadajú nové metódy a inšpirácie,
10. čitateľky, ktoré čítajú knihy pre deti (vo voľnom čase), aby ich mohli ďalej odporúčať,
11. animátorky, ktoré vymýšľajú deťom program počas prázdnin,
12. fundraiserky, ktoré zháňajú pre svoje nápady a aktivity sponzorov,
13. vychovávateľky, ktoré pre iné oddelenia knižnice vychovávajú budúcich čitateľov,
14. upratovačky, ktoré dokážu raz-dva upratať svoje oddelenie po návšteve hordy knihychtivých detí.

Príprava dobrého podujatia trvá niekoľko dní aj týždňov. Popritom detská knihovníčka požičiava knihy a plní si v práci svoje každodenné povinnosti.

Pri tom všetkom sú detské knihovníčky stále kvalifikované ako neodborné knihovníčky. Minimálna čistá mzda na Slovensku je v súčasnosti 292,48 € pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou. **Priemerná čistá mzda slovenskej detskej knihovníčky je 430,00 €** (priemer vyrášaný zo vzorky 13-tich opýtaných). To znamená, že za každú vyššie uvedenú funkciu dostávajú priemerne 30,00 € na mesiac (<http://www.dokniznice.sk/index.php/velio-o-kninciach-a-itani/369-oma-tve-na-detskom-knihovnictve#comment-412>).

Vítazi 6. ročníka súťažnej prehliadky knižničných podujatí pre deti a mládež

Hlavnú cenu získalo podujatie

KVAK A ČLUP SÚ KAMARÁTI

Viera Némethová a Mikuláš Baňák
 Miestna knižnica Petržalka

1. miesto

Ako sme s Ťukťukom ťukťukovali

Elena Šimkaninová a Jaroslava Sanetriková
 Podtatranská knižnica v Poprade

2. miesto

Zverinec na siedmom poschodí alebo Ako chutí mlieko

Iveta Weisssová a Ivana Gélienová
 Verejná knižnica Mikuláša Kováča v Banskej Bystrici

3. miesto

Kvadakum hadakum alebo Knižka za všetky drobné

Vlasta Kollárová
 Tekovská knižnica v Leviciach

Ostatné ocenenia:

Cena za nápaditosť a tvorivosť pri varení textov

Bola raz jedna trieda a v tej dnes varí Vendel' Knedľa

Alena Javorková, Knižnica Antona Habovštiaka Dolný Kubín

Cena za bezprostrednú komunikáciu s detským čitateľom

Ako sa školničky Agneši (ne)podarilo ukradnúť prázdniny

Eva Janušová a Natália Malíková, Knižnica pre mládež mesta Košice

Cena za nápadité predstavenie knihy

Albert? Emil? Horší ako čerti!!! alebo Chlapčenské čertovinky?!

Helena Dodoková a Kristína Karabinošová, Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

Cena za vynikajúce využitie multimedialných zdrojov

Tridé z 3.D

Božena Blaháčová a Silvia Kupcová, Hornonitrianska knižnica v Prievidzi

Cena za láskavý prístup k deťom

Čítanie je zábava

Ľubica Adámiková a Petra Motyčková, Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

Cena za úžasný hlasový prejav

Analfabeta Negramotná

Elena Kladná, Hornozemplínska knižnica vo Vranove nad Topľou

Cena za výber ťažkej témy

Neznášam, keď ma hladkajú po hlave

Lucia Kloknerová a Tatiana Gáplovská, Miestna knižnica Petržalka

